

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas
Žurnalistikos teorija	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Studijų būdas
paskaitos		konsultacijos	paskaitos
individualus	5 ECTS	seminarai	individualus

Dalyko anotacija
<p>Dalyko turinys</p> <p>Visuomenės informavimo priemonės: objektas, specifika, reikšmė. Visuomenės informavimo priemonių funkcijos ir jų kaita. Terminijos analizė Visuomenės informavimo įstatyme (1996–2016).</p> <p>Visuomenės informavimo priemonių pliuralizmas ir įtaka globalizacijos procesų kontekste. Žiniasklaidos koncentracijos procesas pasaulyje ir Lietuvoje.</p> <p>Periodinės žiniasklaidos veiksnys informaciniame kare. Spaudos laisvė ir jos taikymas įvairiuose visuomenės pažangos etapuose (Europoje XIX a.–XXI a.). Visuomenės pasitikėjimas žiniasklaida – visuomenei svarbių žinių pranešėju.</p> <p>Visuomenės informavimo priemonių temų tvarkaraštis. Informacinės ir analitinės žurnalistikos balanso problema žurnalistikoje. Naujienų atrankos kriterijai. Naujiena tarp informacinės ir analitinės žurnalistikos. Šaltinių problema naujienose.</p> <p>Žiniasklaidos vieta tarp kitų socialinių institutų (reitingo analizė) ir viešosios nuomonės formavimas.</p> <p>Kritika periodinėje spaudoje: žanrai, objektyvumo problema, poveikio reikšmė.</p> <p>Žurnalistikos samprata ir objektas. Žurnalistinio pranešimo ypatumai socialinės komunikacijos kontekste. Šiuolaikinės žurnalistikos konvergencija visuomenės informavimo priemonėse. Šiuolaikinės žurnalistikos vaidmuo brandinant pilietinę visuomenę.</p> <p>Pilietinė žurnalistika: raidos ir funkcionavimo ypatumai. Pilietinės žurnalistikos apraiškos Lietuvoje. Tiriamosios žurnalistikos vaidmuo visuomenės gyvenimui. Komunikacijos pliuralizmo kontekstas: pramoginės ir informacinės žurnalistikos sklaidos ypatumai.</p> <p>Žiniasklaidos subjektyvumo dilema ir žurnalistikos objektyvumo teorija. Teisės aktai, reglamentuojantys visuomenės informavimą: Lietuvos Respublikos įstatymų esmė ir svarbiausi susiję Europos Sąjungos dokumentai (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva).</p> <p>Naujienų agentūros: vaidmuo, įtaka šiuolaikinei žurnalistikai.</p> <p>Interneto žiniasklaidos raidos bruožai Lietuvoje. Socialinių medijų įtaka žurnalistikai.</p> <p>XX amžiaus pabaigos–XXI amžiaus pradžios Lietuvos visuomenės informavimo priemonių sistemos pokyčiai, jų santykis su pasaulio masinės komunikacijos sistemomis. Naujaisi pokyčiai Lietuvos žiniasklaidos sistemoje. Vaizdo kūrimo ir pateikimo ypatumai, spaudos fotografijos kaitos ypatumai. Vaizdas internetinėje žurnalistikoje. Daugiaterpiškumo problema žurnalistikoje.</p> <p>Pagrindiniai Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo principai, sąvokos, informacijos laisvę ir žurnalistų pareigas apibūdinantys straipsniai. Šaltinio apibrėžimas Įstatyme. Žurnalistikos (visuomenės informavimo) etika ir jos ypatumai Lietuvos žiniasklaidoje. Teisinės žurnalistų etikos reguliavimo sąlygos Lietuvoje.</p> <p>Žiniasklaidos ekonomika ir vadyba. Žiniasklaidos organizacijos, modeliai ir veiksniai. Žurnalistų profesija žiniasklaidos versle: verslo įtakos žurnalistikai problema.</p>

<p>Studijų metodai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Individualios konsultacijos su dalyką kuruojančiais dėstytojais. 2. Individualus mokslinės literatūros studijavimas ir mokslinio referato rengimas pagal dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotus klausimus. <p>Vertinimo metodai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mokslinis referatas (30 000–40 000 spaudos ženklų) dalyką kuruojančių dėstytojų suformuluotų klausimų pagrindu. 2. Diskusija žodžiu mokslinio referato pagrindu.
Pagrindinė literatūra
Alia, V. (2004). <i>Media ethics and social change</i> . Edinburgh University Press.
Bezanson, R. P. (2008). <i>How free can the press be?</i> University of Illinois Press.
Boyd, A. (2001). <i>Broadcast journalism: Techniques of radio and television news</i> . Focal Press.
Bull, A. (2010). <i>Multimedia journalism: A practical guide</i> . Routledge.
Burgh, H. de. (2008). <i>Investigative journalism</i> . Routledge.
Dennis, E., & Merrill, J. C. (1997). <i>Pokalbiai apie žurnalistiką</i> . Pradai.
Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). <i>Comparing media systems: Three models of media and politics</i> . Cambridge University Press.
Iorio, S. H. (2004). <i>Qualitative research in journalism: Taking it to the streets</i> . Lawrence Erlbaum Associates.
Jastramskis, D. (2011). Lietuvos žiniasklaidos sistemos modelio bruožai. <i>Informacijos mokslai</i> , 55, 52–70.
Manovich, L. (2009). <i>Naujųjų medijų kalba</i> . Mene.
Marcinkevičienė, R. (2008). <i>Žanro ribos ir paribiai: Spaudos patirtys</i> . Versus aureus.
McQuail, D. (2010). <i>McQuail's mass communication theory</i> (6-asis leid.). SAGE Publications.
McQuail, D. (2013). <i>Journalism and society</i> . SAGE Publications.
Meškauskaitė, L. (2018). <i>Žiniasklaidos teisė</i> . Registrų centras.
Meškys, K. (2010). <i>Kaip valdyti medijas: Audiovizualinių projektų prodiusavimo pagrindai</i> . Vilniaus dailės akademijos leidykla.
Muhlmann, G. (2008). <i>A political history of journalism</i> . Polity Press.
O'Neill, B., Jauert, P., Lomax, S., & Fedorov, A. (2010). <i>Digital radio in Europe: Technologies, industries and cultures</i> . Intellect.
Pečiulis, Ž. (2007). <i>Iki ir po televizijos: Žvilgsnis į XX amžiaus audiovizualinės masinės komunikacijos fenomeną</i> . Vilniaus universiteto leidykla.
Pečiulis, Ž. (2016). Digital era: From mass media towards a mass of media. <i>Filosofija. Sociologija</i> , 27(3), 238–246.
Pečiulis, Ž. (Red.). (2012). <i>Medijos, žiniasklaida, žurnalistika tradicinėje ir tinklaveikos visuomenėje</i> . Vilniaus universiteto leidykla.
Pečiulis, Ž. (2018). <i>Bokštą gaubianti paslaptis: Televizijos medijos radimasis Lietuvoje</i> . Vilniaus universiteto leidykla.
Randall, D. (2005). <i>Universalus žurnalistas</i> . Lietuvos žurnalistikos centras.

Vaišnys, A. (2010). Dienoraščio žanras žurnalistinės kaitos dramose. <i>Žurnalistikos tyrimai</i> , (3), 191–207. http://www.vu.lt/leidyba/lt/mokslo-zurnalai/zurnalistikos-tyrimai
Vinogradnaitė, I. (2009). <i>Kalbėjimas paraštėse: Alternatyvios viešosios erdvės Lietuvoje. Versus aureus.</i>
Vos, T. P. (2018). <i>Journalism.</i> Walter de Gruyter.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Andrius Vaišnys	Prof. dr.	Vaišnys, A. (2026). Transformation of the communist media and its anti-communist rhetoric during the period of national revival: A survival strategy. In T. Hochscherf & G. Aleknonis (Eds.), <i>Conflict resolution and the Cold War: Media encounters across the Iron Curtain</i> (pp. 247–269). Bloomsbury Publishing. https://www.bloomsbury.com/uk/conflict-resolution-and-the-cold-war-9798765127100/
		Vaišnys, A., & Kėvišas, M. T. (2024). Trust in news media: The naïve perception of the causes is dominated by the... <i>Rocznik Historii Prasy Polskiej</i> , 27(2), 143–162. https://doi.org/10.24425/rhpp.2024.150653
		Katelbach, T. (2023). <i>Atvirai ir slaptai apie Lietuvos politiką: T. 1. Atvirai</i> (B. Mikalonienė & A. Vaišnys, vert.). Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka.
		Katelbach, T. (2023). <i>Atvirai ir slaptai apie Lietuvos politiką: T. 2. Slaptai</i> (B. Mikalonienė & A. Vaišnys, vert.). Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka.
		Vaišnys, A. (2022). Metody KGB litewskiej SRR w Polsce: Więzy pokrewieństwa i zainteresowania naukowe jako pomoc w gromadzeniu informacji na temat stosunku do „Solidarności“. <i>Studia Wschodnioeuropejskie</i> , (17), 44–58. http://swe.uw.edu.pl/Nr%2017.pdf
		Vaišnys, A. (2022). Kai kurie informacinės politikos bruožai 1990–1992 m. periodinės žiniasklaidos aspektu [Some features of information politics in 1990–1992 in terms of periodical media]. <i>Istorija</i> , 128(4), 79–122. https://doi.org/10.15823/istorija.2022.128.4
		Vaišnys, A. (2021). Lithuania’s demarcation of information from Poland’s Solidarity Movement in 1980–1981. <i>Studia medioznawcze</i> , 22(2), 908–923. https://doi.org/10.33077/uw.24511617.sm.2021.2.650

Deimantas Jastramskis	Prof. dr.	<p>Jastramskis, D., Plepytė-Davidavičienė, G., & Kupetytė, R. (2025). The role of organisational factors and working conditions for the autonomy of journalists in an unstable economy. <i>Journalism Studies</i>, 26(2), 258–277. https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2420204</p>
		<p>Plepytė-Davidavičienė, G., Jastramskis, D., & Kupetytė, R. (2024, sausio 25–26). <i>Professional threats and its consequences in Lithuanian journalism</i> [Konferencijos pranešimo santrauka]. Digital transformation, media and social inequalities: ESA RN18 Mid-Term Conference, Bukareštas, Rumunija. https://doi.org/10.5281/zenodo.10685301</p>
		<p>Jastramskis, D. (2024). Conformity of public policy and citizens' attitudes towards the public service media. <i>European Journal of Communication</i>, 39(3), 259–276. https://doi.org/10.1177/02673231241239258</p>
		<p>Jastramskis, D. (2024). Raštingos visuomenės ramsčiai: kaip stiprinti žiniasklaidą? Iš <i>Artimas tolimas medijų pasaulis: Virsmas, ribos ir būdai tai suprasti: Kolektyvinė monografija</i> (p. 94–102). Vytauto Didžiojo universitetas. https://doi.org/10.7220/9786094676253</p>
		<p>Jastramskis, D. (Red.). (2024). <i>Žurnalistika Lietuvoje: Žurnalistų laisvė, saugumas ir įtakos: Monografija</i>. Vilniaus universiteto leidykla.</p>
		<p>Jõesaar, A., Rožukalne, A., & Jastramskis, D. (2022). Trust in public service media in the Baltic states. <i>Journal of Baltic Studies</i>, 53(4), 587–611. https://doi.org/10.1080/01629778.2022.2127816</p>
		<p>Kõuts-Klemm, R., Rožukalne, A., & Jastramskis, D. (2022). Resilience of national media systems: Baltic media in the global network environment. <i>Journal of Baltic Studies</i>, 53(4), 543–564. https://doi.org/10.1080/01629778.2022.2103162</p>

Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2025 m. gruodžio 15 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-667

Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė